

Olje- og energidept.
Postboks 8148, Dep
0033 OSLO

04 / 1944 - 124	
DATO 28 FEB. 2005	
AR 521	EKSP.

Vår ref.
MTK Arkiv utt. /HAOR

Deres ref.

Dato:
24.02.2005

Midt-Telemark Kraft as oversender med dette sitt høringsnotat i forhold til
NOU 2004:26 - Hjemfall.
Høringsfristen er 28.02.05.

Med hilsen

Harald Orekåsa
styreleder

Høringsnotat fra MTK as

MTK vil, som høringsinstans, kun gi uttrykk for meninger på et overordnet nivå, uten å gå i polemikk om detaljer i saken, selv om disse kan være viktige i et endelig lovverk.

Hjemfall:

Hjemfall er enkelt definert som statens rett til å få tilbake ethvert kraftanlegg når konsesjonstida er utløpt.

Det er i dag ikke hjemfall for verker som bygd med basis i fallrettigheter som ble ervervet før innføringen av konsesjonslovene av 1909.

Det er heller ikke hjemfall for verker som er bygd med basis i rettigheter etter 1909 dersom verket har en offentlig eierandel med minst 67%.

Iflg. dagens lovgiving, og alle foreliggende forslag, foreslås det å videreføre den rett som vertskommunen har til en tredjedel av verdien på hjemfallstidspunktet. Dette punktet er derfor høringsnøytralt.

Forslaget om å endre dette regelverket er basert på at EØS/ESA ikke aksepterer ulikebehandling av kraftverk avhengig av privat eller offentlig eierskap.

Videre behandling mot nytt lovverk:

MTK ber om at sluttbehandling i Stortinget ikke gjennomføres i vårsesjonen 2005. Dette med grunnlag i at denne saken er av vesentlig nasjonal betydning, og den politiske debatten omkring disse spørsmål bør få lov til å gå sin gang på riks-, fylkes- og lokalplan.

Dette av hensyn til de store verdier som ligger i saken, og som i stor grad har distriktpolitiske konsekvenser.

Forholdet til EØS/ESA:

Det er reist tvil fra flere hold med interesse i saken om det er gjort et tungt nok framstøt mot EØS/ESA i saken.

For at debatten skal være mest mulig reell, bør EØS/ESA utfordres på de ulike alternativ som er aktuelle, herunder transaksjonsmodellen som er omtalt senere i dokumentet.

MTK vil peke på at det vil være en forskjellsbehandling også etter en ny lovgiving slik flertallet legger opp til. En slik lovgiving vil etter vårt skjønn gi et lovverk ovenfor off. eide verk som er tilbakevirkende, mens verk som er etablert før 1909 vil sitte med sine stedsevarige rettigheter. En lovendring for disse verkene ville ikke være mer tilbakevirkende enn det som nå foreslås ovenfor off. eide verk.

Forslag som framgår av NOU om Hjemfall:

Flertallsforslag:

Utvalgets flertall går inn for en likestilling mellom alle eiere gis 75 års konsesjon fra det tidspunkt den nye loven trer i kraft. Det gjøres unntak for vannfall ervervet før konsesjonsloven av 1909. Disse beholder evigvarende eierskap.

Dette medfører

-Kommuner, fylkeskommuner og staten selv som alle har evigvarende konsesjon i dag, får 75 års konsesjon fra det tidspunkt den nye loven trer i kraft.

- Private eiere, norske og utenlandske, som i dag sitter med konsesjoner med 60 års varighet, og som utgår i tidsrommet 2010 til 2050, får forlenget sine konsesjoner til 2080(75 år fra 2005)
- Konsesjonsfrie anlegg fra før 1909 beholder sitt evigvarende eierskap.

Flertallet foreslår videre at konsesjonæren skal beholde en tredjedel av kraftverket til evig tid., og at statlig forkjøpsrett blir opphevet.

Mindretallets forslag:

Et mindretall i utvalget som består av medlemmer som representerer LO, KS og LVK foreslår ordninger som vil sikre langsiktig norsk eierskap til vannkraften. Denne holdningen kommer til uttrykk gjennom to forslag.

Primærforslaget er transaksjonsalternativet som medfører hjemfall 60 år etter et eventuelt salg, og hjemfall kun for de kraftverk som blir solgt(helt eller delvis). Dette medfører hjemfall og like betingelser for alle framtidige kjøpere, og fortsatt evigvarende konsesjon for off. verk dersom en ikke selger.

Sekundært foreslås en rettighetsmodell med hjemfall for alle 60 år fra lovendringsdato. Ved hjemfall får eier en kompensasjon med 45% av verdien for tapt evigvarende konsesjon.

Det er forutsatt at denne kompensasjonen bare skal gis den opprinnelige eier som har tapt sin evigvarende konsesjon. Eiere som har gått inn i kraftverket etter lovendring får ingen kompensasjon.

Begge disse alternativer vil kunne medvirke til et langsiktig eierskap for dagens kraftselskap.

Det foreligger tre meningsmålinger hvor 80-90% av befolkningen klart tilkjenner at det er ønskelig med norsk eierskap til vår vannkraft. En av undersøkelsene spurte dessuten om forholdet mellom off. og privat norsk eierskap. 66% prioriterte off. eiererskap, mens 22% ønsket privat norsk eierskap.

For å illustrere verdien av den off. eide vannkraftproduksjon med 100Twh/år, er det foretatt en beregning som gir en samfunnsøkonomisk verdi med over 1000 milliarder kroner. Denne beregningen er basert på 75 års levetid, og kostnadene av forurensningsfri gasskraft. En slik beregning kan sikkert diskuteres, men det er udiskutabelt at denne saken dreier seg om store verdier.

Drøfting:

Med grunnlag i NOU-utredningen og den debatt som har pågått i noen tid, har en fått en klar polarisering av målene med en ny konsesjonslov.

Flertallets mål er et åpent marked for eierskap til norske kraftverk, og at det er uten betydning hvem som er eier, og ser ingen behov for å ha off. styring med norsk vannkraft.

Dessuten mener flertallet at off. eiere som etter innføringen av ny energilov og som ikke lengre har forsyningsplikt, men kun er vanlige aktører i markedet, bør miste spesielle konsesjonsvilkår.

Dersom det er riktig at det bak innføringen av energiloven lå et skjult motiv om svakere konsesjonsvilkår for off. eide kraftverk, var det godt for forkjempere for denne loven at et slikt motiv ikke ble del av debatten omkring denne loven(energiloven). Dersom en slik sammenheng hadde kommet fram i 1990, er det sannsynlig at ny energilov ikke hadde vært vedtatt – og det hadde muligens vært en fordel.

Dersom en tolker flertallets syn i denne retningen, er det greitt å skyve EØS/ESA sitt antatte krav om eiernøytral konsesjonslov foran seg, fordi flertallet også har dette syn på framtidens energipolitikk i Norge. Det er derfor ikke noe behov for å få utredet hvilket handlingsrom som er til stede i dette sakskomplekset.

Mindretallets mål i saken er et mest mulig off. eierskap innenfor kraftproduksjon. Etter deres mening vil off. eiere foreta disposisjoner som best ivaretar fellesskapets interesser. Dette være seg økonomisk, kompetansemessig, sikkerhetsmessig, og moralsk i forhold til energibehovet for kommende generasjoner.

Når det nye lovverket skal syes sammen, bør ledetråden være å skaffe et lovverk som sikrer nasjonal styring, til en hver tid, over norsk vannkraft. Det er fellesskapets ressurser som dagens lovmakere ikke har lov til å ta fra kommende generasjoner.

Det er derfor ikke ønskelig med et lovverk som gir utenlandske kapitalkrefter varig eierskap til norsk vannkraft.

Nome kommune er dessuten av den oppfatning at et framtidig lovverk bør sikre en lokal/regional tilknytning/eierskap til vannkraft. En slik profil vil sikre distrikt-Norge på område som følger:

- arbeidsplasser
- kompetanse
- skatteinntekter
- næringsutvikling
- ringvirkninger

Konsesjonslengde

De ulike forslag har også til dels ulike syn når det gjelder konsesjonslengde. Grovt sett vil en lang konsesjonsperiode gjøre et salg/kjøp mer aktuelt, og de som ønsker økt omsetning som en konsekvens av en ny lov, vil derfor gå inn for lengst mulig konsesjonsperiode.

En kortere konsesjonsperiode før hjemfall inntreer, vil være omsetningsdempende, og en kortere kapitaliseringstid (færre driftsår) før hjemfall inntreer, vil gi en lavere omsetningsverdi, fordi omsetningsverdien grovt sett fastsettes ut fra en nåverdiberegning av løpende inntekter.

Nome kommune antar at den konsesjonslovgivning som nå blir vedtatt, vil bli gjenstand for revisjon lenge før det har gått 75 år, men den lengda som nå fastsettes vil kunne få konsekvenser i form av erstatningsplikt ved senere endringer.

Dersom en velger å nytte lovens ikrafttredelsesdato som utgangspunkt for alle verk, eller salgsdato dersom transaksjonsalternativet blir valgt, bør 30 års konsesjonstid nyttes.

MTK mener at en lovendring innenfor dette området, kan få betydelige konsekvenser. En kan ikke se utvalget har tatt seg tid til en slik utredning, og ber derfor Stortinget kreve dette, før endelig behandling.

Det er mulig å lage modeller som viser en sannsynlig utvikling innenfor denne sektoren ved å simulere endringer av de ulike parametre. For kommune-Norge er det viktig at mest mulig av endringer er vurdert før det gjøres vedtak som gir helt nye rammebetingelser innenfor et område med så stor samfunnsverdi.

Slutning:

En eventuell ny konsesjonslov bør ikke sluttbehandles av Stortinget i vårsesjonen. Det er alt for mange vesentlige faktorer som ikke er gjennomarbeidet/gjennomdebattert innenfor så vel fagmiljø som politisk miljø.

Det eventuelle handlingsrom som finnes innenfor EØS/ESA's regelverk bes utredet.

Samfunnet bør ikke gi fra seg styringsrett ovenfor private kraftverkseiere for en lengre periode enn 30 år, og et lovverk bør ikke gi utenlandske interesser stedsevarige rettigheter til norsk vannkraft. Dersom det innføres hjemfall ovenfor off. eide verk, bør dette også gjelde kraftverk som i dag ikke omfattes av konsesjonslovgivningen (bygd med grunnlag i rettigheter før 1909).

Et nytt lovverk bør baseres på at det skal forbli norsk off. eierskap til en stigende andel av norsk vannkraft.

Et nytt lovverk bør baseres på en videreføring av dagens lokale/regionale tilknytning, og de samfunnsmessige fordeler/muligheter dette har gitt distrikts-Norge.